

put – inuisame amerdlanerit napássuti-
gât. ilumutdle âma ukiume amerdlaneru-
ssunût suliagssakartitsissaraluarune. au-
ssarûme ukiut 25-gssât – jûlime uvdlok
taisínâungilara, râjarniartaleramik. tai-
manile kimulerpunga – sulekatauvunga.
8-nik mêtartârpunga. taimâitok suleka-
taujuarpunga uvdlok mâna tikitdlugo.
1963-me kâumatit mardluínait sulinera
erkâísángíkâine.

arnakativnik aperssuerusugkaluarama.
âmañe uvanga pâsivdluarsimagavkit
nalúngíkaluakâka ukiorpagssuarne til-
lidskvindiusimagama. sulissartunutdle
pekatigîngnut ilaussortaujumajungnaera-
ma aitsât GAS-ip ilaussortaisa tigungmâ-
ssuk tunuarama, píssutsitdle malingnaiv-
figuiarpâka. uvangauna sulissartunut ilau-
ssortauvdlunga kitera ânersitdlugo sulisí-
naunanga akilernekángitsôrama soraera-
ma. sapâtip akúnere mardluk sulíngí-
nama – akíssarsíssutigíngínavko. âmañe
pâseriarângavko unangmitdlerterekardlu-
nga túniútarpara. atausiarnanga agdlau-
seríssakardlunga ássuardlertarpunga
iluakutaussunigdlo kingunekartarpok. ilâ-

nile sagdlunerarnekarângama nipangí-
nartarpunga – kingorna ilumôrnera pâ-
sinekartarmat. nipangernek nikanarsau-
taugaluarpok – ajúngilarme. sujugdler-
mik kavdlunâgínarnik formandekaravta
– uvanga ajoríngilara, sulínek ingerdlav-
dluarpat nâmagalugo. ukiutdle kingug-
dlít formandit amerdliartuínarput, ka-
lâlekatigigaluardlugit sujugdlermik pa-
katsissarsimavugut, atausiákâjugaluit
ilâtigut sôrdlo sulivfingme sulissutokaav-
dlune ingerdlatsinerat issornartokartar-
pok. sôrdlo Nasâralik (kavdlunâk for-
mandiusimassok kanga, ârkigss.) ner-
sortarialigssuarmik sulisimavok. sôr-
dlume siningnek ajortok. sôrdlo kítldlit
âniserkúngilai ungasigsumut, âmalo nut-
sat tarrisimanigssât pingârtípâ, sulissu-
nut píssarialíngnut nâlákíssarpok sulissu-
nutdle uvavtínut ajúngitsorujugssûga-
me. –

kalâlekatit ilât atausek ajutdlarame
imaka pingâkujungnermik, ukiook fa-
brikip nâlagâ okalokatigigavtigo âsít-
dlime tamâssa avdlángorpok. túngavi-
língmik okardlune ajúngíname.“

Et brev fra en fabriksarbejderske

af Margrethe Jeremiassen
(Oversat af Henriette Rasmussen)

„I denne uge, omkring den 29. april, er
vi begyndt at arbejde på rejefabrikken.
Gad vide hvor længe det varer – som
regel er det svært at sige noget om det
på forhånd.

Jeg vil så gerne skrive, – men så er
der bare dem, som vil påstå det mod-
satte af, hvad man siger – ja, ikke alene
det, men de vil også sige, at det man har
sagt, er løgn. Hele året har man ikke

tiet om artiklen i A/G om kvinder i Grønland. Nogle vil alligevel sige, at det er løgn fra ende til anden. Da Landsrådet holdt sin åbningstale, hørte jeg, de sagde: „Efter at man i mange år havde haft kvinder med i Landsrådet, kom der desværre ikke nogen ind ved dette valg.“ Det skulle de, der modsiger kvindeundertrykkelsen, lige bemærke sig. Jeg skrev en kommentar – men har desværre ikke sendt den – la' dem bare selv finde ud af det.

Vi har megen nytte af fabrikken – vi har jo ingen anden mulighed for at tjene penge – det er fabrikken, der holder gang i vores by. Folk, der arbejder flittigt, kan leve af det om sommeren, men man kan ikke leve af det om vinteren. Tænk, hvis man kunne det også – det skyldes blandt andet, at fiskerne må holde op med fiskeriet allerede i december, og at de først kan starte igen i maj. Men fabrikken holder ikke helt op sammen med rejerne. Der er arbejde til 35–40 af os kalåtdlit med forarbejdning af hellefisk, og ellers er der lidt arbejde til dem, som kan reparere på selve fabrikken. Vi er 4 kvinder, der to og to skiftes hver anden uge. De, der arbejder på fabrikkens vaskeri, tilrettelægger også deres arbejde sådan. Der er 2 kvinder, der arbejder på fabrikkens kontor, og én der er beskæftiget med at reparere og sy kitler. Der er ikke mere arbejde til kvinder end det, der er nævnt, så længe der er is, og så længe der ikke er noget rejefiskeri.

Jeg har hørt nu, at de, der er medlemmer af GAS, får arbejdsløshedsunderstøttelse i 13 uger – ikke-medlemmer får ikke noget. I disse år har folk

det meget vanskeligt økonomisk, det er så dyrt at leve. (De, der har folkepen-sion, er nok de, der har det bedst. De henter bare deres penge, får tømt skraldespande og har gratis renovation, men de betaler for bolig og elektricitet). Andre får hjælp af deres børn – bl. a. fordi boligerne er så urimeligt dyre. Nogle må arbejde meget hårdt for at leve – men der er også mange som ødsler. Mange gamle arbejder også om sommeren. Sådan er livet i disse tider.

Vi der har mænd, som har indtægt hele året (tjenestemænd), har det godt – især fordi mine hænder også kan indtjene penge. Vi har indtil i dag aldrig manglet noget alvorligt. Også fordi jeg er i stand til at reparere gamle ting, så de igen bliver brugbare. Det hjælper altid. Vores grønlandske mad er blevet meget dyr – og så må folk, der selv går på fangst ved siden af deres arbejde, endda høre kritiske bemærkninger, fordi de gør det. Det er som om fiskerne bliver favoriseret, men vi grønlandere kan ikke slippe vores kultur, hvis vi skal blive i vores land og leve af den mad, som passer til vores klima.

Her i Christianshåb har vi megen nytte af fabrikken. Folk lever jo af den. Tænk så, hvis der var arbejde nok til alle, også om vinteren! I denne sommer er det jo 25. år fabrikken kører, jeg tror nok, det er til juli – og så har man puklet siden da, fået 8 børn og arbejder stadig hver dag. Jeg ville gerne have rådført mig med andre kvinder, men jeg kender det jo selv udmærket. Jeg har været tillidskvinde i adskillige år, men trådte tilbage, da GAS' medlemmer overtog tillidsposten. Jeg meldte mig ud af GAS,

da jeg ikke fik sygdomsunderstøttelse efter en rygskade, som jeg havde pådraget mig under mit arbejde. Jeg var uarbejdsdygtig i 14 dage og fik intet for det. Jeg overdrager også arbejdet, når der er interesserede konkurrenter. Flere gange er jeg gennem artikler i den lokale avis kommet med kritiske indlæg, som har fået positive følger. Men nogle gange har jeg måttet tie, fordi jeg blev beskyldt for at tale usandt – de finder jo tit selv ud af bagefter, at jeg talte sandt – men det er fejgt at tie, det ved jeg godt.

Jeg har ikke noget imod, at der sidder danskere i ledelsen, hvis de bare får fabriken til at køre godt – det kan jeg godt gå med til. Men i de seneste år har flere af vore egne overtaget danskernes arbejde – og selv om det er vore egne,

er vi nogle gange blevet skuffet. Selv om det kun er enkelte ting, har vi, der har arbejdet der i så mange år, haft noget at indvende imod deres arbejde. X har f. eks., selv om han var dansker, gjort et udmærket arbejde. Det var, som om han aldrig sov. Han rådførte sig meget med os almindelige arbejdere. Fortalte os, at vi ikke måtte gå ud med vores arbejdskitler, at håret måtte være dækket til. Han var bestemt i sine ord, men havde respekt for os arbejdere og var flink mod os. Der var én af vore egne, som vi var utilfredse med, – så vi lod vores kritik gå til fabrikkens ledelse. Han var blevet så vigtig, tror jeg. Nu har han vel nok forandret sig – det er jo altid på sin plads at kritisere, hvis man har en begrundelse.“